

Opazke.
Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici
Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran.
Rokopisi se ne vračajo.

Inserati (razne vrste naznanila in po-
slanice) se zaračunijo po pogodbi; pri
kratkih oglasih z drobnimi črkami se
plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate pre-
jema opravništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

Edinost.
izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in
soboto ob 1 uri popoldne.

Cena z a vse leto s prilogo 7 for., za
pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for.
75 nov. — Edinost brez priloge stane
za celo leto 6 for., za pol leta 3 for.,
za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posa-
mezne številke se dobivajo pri opravi-
ništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu
po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po
6 nov.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

Vabilo na naročbo.

Minolo je tretje četrtletje dvanaj-
stega tečaja „Edinosti“. Vsojamo se
tedaj slavno p. n. občinstvo najlju-
dneje vabiti na novo naročbo, ter prosimo
enem naše gg. naročnike, kojim sedaj na-
ročnina izteče, da jo o pravem času po-
nové, kajti brez točne podpore nam je
nemogoče svojo težko nalogo izpolnjevati.

„Edinost“ stane:

Za vse leto	f. 6.—
s prilogo	7.—
Za pol leta	3.—
s prilogo	3.50
Za 1/4 leta	1.50
s prilogo	1.75

One gg. naročnike pa, kateri so nam
še na dolgu, prosimo, naj svoj dolg porav-
najo, ker se jim sicer list ustavi.

Upravništvo „Edinosti“.

Poljsko - madjarsko pobratimstvo.

Kdor ima tenek slut, opazoval je
lahko že par mesecev, da se proti Rusiji
nekaj pripravljajo. Slovanski sovražniki se
epominjajo zdaj tudi Poljakov, da bi jih
vnovič porabili v svojo korist kot „kano-
nenfutter“ proti Rusom. Kakor še vsolej,
sedajo Poljaki tudi sedaj na limanice.
Lani so se bratili še s Čehi, a letos se
bratijo z Madjari, proti Čehom pa so že
nekaj časa zelo omrzeli. Kdor opazuje
vnanjo politiko, lahko mu bo to vedenje
sumljivo.

Te dni so napravili Poljaki v Kra-
kovem neko razstavo in povabili na njo
— morda slovanske brate Čeha in Slo-
vence? — o kaj še! povabili so Ma-
djare. Ti so res prišli, in bilo je v
Krakovem veliko veselje nad pohodom
Kumanskih potomcev. Kdor ne vé, kaj so
Kumani, naj prečita ogersko zgodovino in
bral bo, kaj so počenjali. Pozneje so se

evropski narodi navadili, imenovati jih
Madjare. Ta Kumanski rod je tedaj Po-
ljakom bolj na srce prirastel, kakor slo-
vanski bratje; rajši poljubljajo divjega
Mongola, nego blazega Arijanca, in to še
Arijanca iz istega slovanskega plemena.
Kaka zaslepelost! Ne bomo opisovali slav-
nosti poljsko-madjarskega pobratimstva;
ne bomo Poljakom na srce govorili, kako
grdo je, da se bratijo z narodom, ki tako
hudo stiska njih slovanske brate Slovake,
Hrvate in Srbe, saj vemo, da je pri Po-
ljakih vsaka beseda zastoj: Kjer strast,
gola strast in sovraštvo govori, tam mo-
rata molčati pamet in srce. Mi hočemo
govoriti le o političnih posledicah tega
pobratimstva za našo notrajno politiko.

Že nedavno smo pisali, da Poljaki ne
morejo biti naši zavezniki, če so prijatelji
Madjarom. Dobro je, da se jasni okoli-
nas, in da vidimo razločiti med prijateljem
in neprijateljem. Zveza Čehov in Sloven-
cev s Poljaki v državnem zboru je bila
itak nenaravna in nam je več škodovala,
nego koristila. Kajti v odločilnem trenutku
šli so Poljaki vselej svojo pot, da se
nismo mogli prav nič zanesti na nje. Vlada
je vedela, da Poljaki samo na nitki visijo
pri večini, in se je toliko manj ozirala na
naše terjatve. Ogorskim Slovanom ni čisto
nič koristilo, da so tostranski Slovani se-
dela med vladno večino; kajti bolj ko se
je Čehom vladna milost obečala, bolj
skrbno so se ogibali, razdražiti mogoče
Madjare, ter ubogim Slovakom in drugim
zatiranim narodom na Ogorskem niti dobre
besede, to je, moralne zaslobe niso pri-
voščili. Tako so imeli Madjari na Oger-
skem čisto proste roke. Tostranskim Slo-
vanom pa večina tudi nič ni koristila,
kakor zdaj jasno vidimo.

Še za to malce jim je žal, kar so
nam dali, kakor kaže Gavčovo postopanje.
Vladala pa nikdar ni večina, ampak le
ministerstvo; saj večine še bilo ni, ker so
Poljaki pri njej le „auf Kündigung“ viseli.
Zato pa ne bo nobene škode, če se, Po-
ljaki še v državnem zboru ločijo od Čehov
in južnih Slovanov. Ti pridejo sicer v
manjšino, pa se bodo mogli bolji organi-
zovati in postanejo močnejši, nego so bili

kedaj. Odpadó vsi diplomatični oziri staro-
česke stranke na dualizem in madjarsko
nadvlado na Ogorskem.

Moralno bomo podpirali Hrvate in
Srbe, Slovake in Rumunce, ogerske Ruse
in Sakse, da bodo imeli Madjari v no-
trajnej politiki dosti opravila in ne bodo
več diktirali zunajne politike in se celo
vtikali v naše avstrijske zadeve. Beseda
krepkega, premožnega in izobraženega
naroda češkega ne ostane brez vpliva, naj
se že položi na tehtnico slovaško ali hr-
vatsko. Avstrijski Rusi v Galiciji, Buko-
vini in na Ogorskem ne bodo dalje za-
puščena para, z veseljem se oklenejo
slovanske opozicije v obeh polovicah drž-
žave. Prav tako Rumunci.

In če se prav Poljaki z Nemci zve-
žejo, kako dolgo bodo mogli složno de-
lati? Poljaki so zvesti katoličani, kako
bodo složno postopali z nemškimi liberalci,
ki so vse prej, nego prijatelji Rima? Nemški konservativci so pa preslabi, da
bi v zvezi s Poljaki mogli vladno krmilo
v rokah obdržati. To bo grozna zmošnjava
in ne more dolgo trajati.

To vedó tudi na Dunaji; zato bodo
skušali, Čeha in Slovence potolažiti s
praznimi obljubami ali kako malenkostno
koncesijo; ob enem pa bodo vladali v
strogo protislovanskem duhu po pruskem
receptu. Radovedni smo, ali so naši po-
slanci dosti trdnega srca, da se te skuš-
njave ubranijo?

Ideja narodnosti v Avstriji.

Ideja narodnosti je v Avstriji zadnji
čas nenavadno oživela; prebudil in užgal
jo je pa naučni minister baron Gautsch
z svojimi prenovbami, ki so povsod mej
avstrijskimi Slovani obudile opravičeno
nevoljo. Na Češkem agitvalo se je proti
temu ministru ter pretilo odpraviti ga iz
njegovega sedeža ter nanj postaviti moža
ki bi svojej nalogi bil bolj zmožen.

Ne vemo pa, je-li se te pretnje v
sedanjem zasedanju državnega zbora vres-
ničilo. Na vsak način je pričakovati v
letošnjih sejah državnega zbora velicah

mirno. A svetlo oko Makovčevu ga je
vedno izbegavalo.

Nek mračen duh je zavladal v družbi!
Pekoča ljubosumnost je stopila v srce
Slavi, kateri se je zamišljeno. časi po-
tegnol po čelu. Enak je bil Strašanski.
— Drugi četrje so se pa odsmijali, ko
sta Besednjak in Furlan razložila, kako
sta se enkrat po noči pod neko okno
spravila, katero pa ni bilo pravo in vsled
tega se je tam vtila taka ploha, da sta v
jasnej noči morala domov do niti mokra!
— Stklenica zaropota in Rezika pride
po plačilo. — Ona je navadno počasi štela
novce. Če jo je kedo vsčipnol, malo je
zakričala ter z nova jela šteti. — Stra-
šanski — proti navadi — jej ni nočoj
očesa privoščil. Nu, saj sta pa dovolj Cin-
kovič in Cigojev; zadnji jo je pri slovesu
z obema rokama za lica prijel in tudi pol-
ljubil bi jo bil, ko bi mu ona ne bila za-
pretila!

Izidejo na prosto. V sobi so ostali
edino še od vina užgani nemškutarski
častniki, katerih se je pa Rezika bala.
Ona se ni pri njih tako rada okretavala,
kakor pri prejšnjih. — Ti bi se bili radi
imenovali „reines deutsches Blut“, zato
so svoja slovanska imena pačili n. pr. iz
Grandušek je postalo, Granduschegg!
—

Naše prejšnje družbe je šla večina
spat; kajti pozno je uže bilo. Gotovo se
uže nahajajo v sladkih mislih na dom in
na premilo, katera tam kje za gorami
biva, tam v Ipavi, ali pa še dalje, katero
bo vsak k malu videl in rad poslušal, kar
mu bo pripovedovala! — Tudi Slava in
Strašanski se po slovesu držita, kakor da
gresta v posteljo k počitku. A Slava je

imel nemirno srce, ni mogel leči in vsnuti.
— Ne vem, kolikor če naj stane, mislil si
je, še nočoj je moram skušati. Da bi te-
daj mogoče bilo? neverjetno! — Nu pa
saj uže vsi spe, jaz pa tako ne morem;
niti mi ne bo zamerila, če jo po noči nad-
legujem; saj je zadnji dan to! Poslovi
pa se človek nikoli ne zadosti!

Prišedši do okna, zagleda se vanj,
premišljujoč, kako bi vspel do svojega
cilja. — Kar se prikrađe izza družega
ogla skoro pred njega neka lepa, ravna
moška oseba, plaho se ozirajoča sedaj sem,
sedaj tja, pa spet v okno Bogoričeve Ev-
genije. — Ali kakor bi z jasnega treščilo,
še večji vtisek je napravil pogled in spoz-
nanje teh dveh! Zadnji se je ves zmešan
obrnol in se v ulici zamešal, jezeč se nad
svojo naglostjo! — Slava ni svojim očem
veroval; hotel se je prepričati, more se
res kaj takega še pripetiti! Urno se pri-
bliža stanovanju Strašanskega. Tu postoji,
in res čuje čez nekaj časa, da so se duri
odprle in zaprle!

Slava vzdahne: Res, on je bil; pri-
jatelj Strašanski! strašen si mi! — Ni
vredna, da jo grem več klicat. Taka je
kakor so navadno mnoga dekleta, dekleta
izneverjena svojemu rodu. . .! Da, — pa
morda vendar ni še vse res kakor pribito.
— Ali Jernačev pa marsikaj ugané!

Tako je premišljeval na pol v snu,
na pol budeč, pa sanjal je do dneva in se
prebujeval in stresal iz težkih sanj. —
Sedaj se mu je prikazala ona s porogljivi-
m posmehom, sedaj mesto nje kaka po-
šast, katere so ga prijatelji oteli; spet se
mu je pokazal Strašanski, ves srečen z

nemirov, provzročenih uprav po čudnej,
na nemško stran cikajočih določeb nauč-
nega ministra.

V Avstriji ne biva, kakor je vsakemu
znano, jeden sam narod, ampak množina
različnih narodov, združenih v federativno,
na podlagi l. 1867. proglašene konstitucije
ali ustave se vladajočih. Ista konstitucija
zagotavlja vsem tem narodom enake pravice;
enake pravice so jim tedaj odločene
in pripoznane ne samo v javnih uradih
in šolah, temveč tudi v ministerstvu.

Avstrijski narodi tedaj hočejo, da se
povsod smatrajo enakopravnim, in ako na
ministerskem mestu, koje ima z jedna-
pravnostjo v jeziku opravilo, sedi mož,
ud majhnega naroda — ni mu dopuščeno
zastopati pred vsemi družimi pravice nje-
govega naroda, ampak kazati se mora ne-
pristranskim.

Je-li minister Gautsch tako počenjal?

V vseh njegovih novejših ukazih se
vidi strankarstvo in očitno nagnenje k
germanizaciji. Ne samo Slovanom stopil
je on na noge, temveč tudi Lahom je
skrčil pravice v Tridentu, kder je spre-
menol gimnazijo v popolnoma tevtonsko.
Istim Lahom stopa tudi na prste v tem,
ko pospešuje nemške ljudske šole v onih
občinah laškega Tirola, ki so preuboge,
da bi si same mogle vzdrževati posebne
učilnice.

Pred zakonom smo pa vsi jednaki.
Člen XIX ustavnih zakonov zagotavlja
vsem narodom jednake pravice ter jim pu-
šča popolno enakopravnost v šoli in v uradu.
Do sedaj se je ta član konstitucije polagoma
oživotvarjal. Mi Slovani bili smo primerno
zadovoljni s tem, da so se nam pravice
polagoma, rekeli bi, po drobtinah delile.
Čakali smo in upali, da pride čas, v kojem
postanemo drugim narodom enaki. Upali
smo namreč, da ta sistem, čeprav zelo
počasni, vendar le enkrat spravi narod z
narodom.

To politiko sprave smo podpirali tudi
mi Slovani, kajti od nje smo se nadejali
boljših časov. Pri vsem tem nismo pa
slepo zaupali temu sistemu; podpirali smo
ga v pomanjkanju družega ugodnejšega
našim razmeram, radi česa se smelo ustav-

ovenčano Evgenijo smeje se! — Takrat se
je pa Makovec zbudil in s zobmi zaškripal.

Drugi dan vidimo, — kakor je to uže
od nekedar navada na našej zemlji, vendar
pri slovesih več nego sicer — žalost in
veselje, da celo zavist in jezo! — Precej
zjutraj si čul pred Templarjevo hišo po-
slavljajoče se učenčke in take ljudi. Brbič
je trdil, da teh petnajst dni naredi
leto več nego za polovico kraje. A Vitto-
rovič se je celo upal reči, da ko bi tudi
v začetku leta še vsaj za en mesec od-
vzeli, da ne bi bilo treba niti sem priti
in leto bi bilo po njegovem računjanju še
krajše; velika noč bi potem prišla vsako
drugo leto na vrsto in pust bi pal na petek!

Na parniku, ki se je prav zdaj od-
mikal, nahajala se je tudi naša sinočna
družba in zraven njih še preobilo drugih
istega poklica. — Šale, petje, godba, smeh
razlegalo se je daleč po gladini jadrans-
skega morja! Furlan in Cinkovič peljala
sta s sabo Hrvata Viševiča iz Zagreba,
kateri si je želel ogledati slovenski svet,
krasno Ipavo. Bodočega leta sta pa zago-
tovila, ona dva na milej hrvatskeje zemlji
sprovesti z njim počitnice!

Besednjak, nikdar sit šale, praša ne-
katere, ki niso peli:

Ste li videli, koliko solza so — pev-
ske rožice potočile tam na bregu? — Tebe,
Viševič, ste dve zelezovali. — O, to je
bilo kaj krasnega!

No, Viševič je rekeli, da ne mara za
nje; povedal je tudi, kako je vse drugače
to na Hrvatskem, lepša dekleta. Do Trsta
je opisaval svoj lep zavičaj.

Strašanski je vedno tupal po jopnem
žepu, kjer je imel najdraž svoje, kar mu

PODLISTEK.

Spomini.

I.

(Dalje.)

Ne veruješ tedaj? ha, dobro! — Do
sedaj je le na eno okno stavila kitico, a
sedaj so tudi nekje drugje in na sprehodu se
tudi bolj čudno vede, več. . . . Bojim se,
da ne bo zakonskega veselja s teboj de-
lila, da je ne posloveniš! Res da so njeni
roditelji Slovenci bili, a žep jim je na-
rodnost poropal. Za bogastvom hlepe in
nas — kakor tudi ona, če se ne motim —
le sovražijo! Zdi se mi, da jim le Tali-
lijani godijo!

Besednjak in Cinkovec sta imela take
zbadljive besede na jeziku in take odgo-
vore, da je bilo veselje; celo Furlan se je
bil nečesa domislil, a vidé, da ne bi bilo
zdravo, kaj reči, molči. — Zakadijo se
potem v druge pogovore, smeje se Stra-
šanskemu, na katerega je prej povedano
tako vplivalo in mu obraz mavrici podobno
bojilo. — Strašanski bi se bil marsičesa
rad prepričal; ali še raje ne bi bil tu. —
Pa zaman, kar je, pa je!

Kje si z glavo, reče Makovec, da bi
jaz o njenej zvestobi dvomil? Dobro jo
poznam! Slovenka je tudi vrta: talijansčino
celo pozabi, ter se pod mojim vplivom na-
uči slovensčine. — Nepokvarjeno, mlado
in krasno dekle je! — Prijatelji primejo
za čašo, oreč: Živela lepota Mohorčič! —
Strašanskega je to zelo vznemirjalo. Trknel
je tudi on in se kolikor mogoče vedel

ljamo naučnega ministra nameram, koje so jasno protislovanske in ponemčevalne.

Ker smo prepričani, da so novejši ukazi naučnega ministra vznemirili in nevoljo obudili v državnozborni desnici, katera je prva pokroviteljica in gojiteljica starega pomirovalnega sistema, nadejamo se, da naučnega ministra doleti osoda njegovega prednika. Uprav ta minister z svojimi ukazi se je ločil od idej državnozborne in vladine večine ter samostojno stopil v opozicijo.

Mi sicer ne zagovarjamo opozicije, ki provzroča navadno več ali manj nemirov, a neradi bi videli, da bi slovanski narodi v Avstriji ostali na sedanjem stališču, da bi se namreč počenjalo z njimi, kar si bode ter bi se jim kratile še one pravice, ki so si jih z veliko mistro in dolgotrajnimi prošnjami pridobili.

Obstoj kakega naroda je odvisen od njegovega naprednega duha in živosti; apatija in popustljivost sti lastnosti, ki se vzlasti v politiki ne smesti kazati, kajti oni narod, ki ju kaže in goji — dirja brez dvombe v lastno pogubo.

Uprav opozicija je tedaj čestokrat koristna. Podobna je viharju, ki sicer obilo škodo napravlja, a pri tem prinese tudi neizmernih koristi, ker očisti zrak od škodljivih, zdravju nevarnih vzduhov. V sedanjem času bi opozicija bila uprav na svojem mestu, ker obvarovala bi Slovane avstrijske od večjih škod. Do iste pa v blizajočem se zasedanju najbrže tudi pridemo — kajti naši poslanci vendar ne bodo puščali, da se narodi žrtvujejo za jedno osebo ter bodo tirjali, da se odpravi uzrok nemirov in nezadovoljnosti.

Postavimo se nasproti krivicam in protekcionizmu ter bodo tirjali od vlade, da dopusti stvarjem naraven razvoj, ne pa posiljenim potom. Storé, kar jim večina naroda veli, naj gredo celó v največjo nevarnost in škodo.

Smelo prorokujemo, da vprav opozicija odpre naravno pot uvedanju enakopravnosti vseh avstrijskih narodov. Iste se tedaj Slovani ne bojé, pač pa bi še dalj ostali v sedanjem položaju, ako bi namreč vlada trdila še v prihodnje dosejanji sistem.

Pričakovati je tedaj, da ali vlada spremeni svoj sedanji ponemčevalni sistem ter da naučni minister odstopi, ali pa, da desnica postane vladi nasprotna v tem, ko jej je šla dosedaj vedno na roko.

Pred vratni smo tedaj važnim dogodkom, ki spremené, kakor upamo, tendenco sedanje notranje politike v Avstriji ter Slovanom vsaj nekoliko upanja podelé do boljše prihodnjosti.

Upajmo torej!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesarjevič Rudolf prihodnje leto obišče Bosno in Hrcegovino. To je

je živo pred oči stavilo — božanstveno Evgenijo! Pred odhodom mu je bilo to poslano na njegovo moledovalno pismo in zraven tega tudi lepo kitico cvetk, majhen listič: vse to znak neizmerne ljubavi!

Makovec ga je meril z očitovanim pogledom, vendar ni hotel nič reči in kaliti splošnega veselja. V Trstu si še enkrat dade roke vsi; tudi Strašanski je segnul Slavi v roko, potem pa stopil na voz, ki ga je čakal. Slava in večina drugih sopotnikov je šlo na postajo. — Drugi dan pa so bili uže doma vsi ali večina. — Besednjak je uže pokukal pri sosedovih, če je uže morda vstala lepa Mičica, katera ga je pa skrivši skozi okno opazovala. — Cigojev in Jernačev sta opazovala naš Nanos, kateri se je držal, kakor bi voščil dobro jutro! — Cinkovič in Furlan sta tudi uže opazovala z Viševičem pomembno šumenje in šepetanje čiste vode Ipave . . .

U . . . rprji je bilo to vse drugače, pusto in mrtvo! Manevlava Bicići je rekla, da njih signorina vsake počitnice zbledi in sploh vse signorine. Dasi tudi so ti mladeniči „žlavi“, vendar so zlata vredni, in ako bi se še ženiti hoteli, potle bi to res nekaj neslo . . . rprji; ali dobro je, kar je; saj časi se vendar le vrže kaka beseda! Naš glavar pa se jezi na nje zelo, menda zato, ker — časi ko se malo spozabi svojih dolžnosti, misleč, da je v Abrucih pomneje ga v kakem listu — hm, ali je ptiček! —

(Dalje prih.)

zagotovil sam sarajevskemu županu na zdravstvenem kongresu na Dunaji.

Ministra Gautscha Poljaki jako dobro sprejemajo, on pa se jim tudi jako povoljno in prikupljivo vede. Znano je, da je pri zadnjem popotovanji po Českem izrekel svojo nezadovoljnost, da učenci srednjih šol premalo znajo nemški; vse drugače pa je pohvalil Poljake v Krakovem; zelo je bil zadovoljin sploh, izjavil je, da na nemški jezik polaga največjo važnost in da so bili odgovori gimnazijalnih učencev v nemškem jeziku tako izvrstni, da bi človek menil, da je v nemškeje gimnaziji. — Mi pa menimo, da tolice razločka mej Prago in Krakovim vendar le ne more biti, kakor minister trdi, saj je dovolj znano, da Čehi nima jo trdih glav. — Pri popotovanji po Českem minister za Čehi ni storil nič, vse drugače postopa v Galiciji. V Krakovu je kupil na državne troške veliko sliko poljskega slikarja Lisiewiczza ter jo podaril krakovskemu narodnemu muzeju. V Levovu je na predlog filozofične fakultete dovolil poduk anatomije in fizijologije na tamošnjem vseučilišču; poduk iz anatomije se ima začeti takoj, gledé poduka iz fizijologije pa je dovolil 1200 gld. stipendije za izobraženje učitelja o tej stroki. — Mi gotovo iz srea voščimo Poljakom zboljšanje njih učilišč, a kako se to ujema s tem, da minister drugim Slovanom uže obstoječa učilišča zapira in drugim državne podpore ustavlja? Kdo ne vidi vzroka tega nedoslednega i neopravičenega postopanja? Minister vidi, da je Slovane razburil, da bo moral v državnem zboru dati odgovor za svoje naredbe, zato pa se Poljakom prikuplja, da jih potegne na svojo stran. Mu li sedejo na limanice? To bi žalostno bilo i ne častno viteškim Poljakom.

Zdravstveni kongres na Dunaji je bil 2. t. m. slovesno zaključen. Kahr iz Monakovega, Mosso iz Turina, Trelat iz Pariza in Roth iz Londona so v imenu svojih rojakov izrekli cesarju in prestolniku zahvalo za podporo in milost, posvečeno kongresu. Za prihodnji kongres v letu 1891. so soglasno London izvolili. Kongresa načelnik, profesor Ludwig, zahvalil se je mestu Dunaju in vseučilišču za gostoljubnost ter sklenol govor s trikratnim nazdravom na cesarja in prestolnika, kateremu nazdravu so pričujoči navdušeno odzdravljali.

Madjari, ki delajo v avstrijsko-ogerske državi notranjo in zunanjo politiko za obe državni polovici, sejó zopet nesloge seme mej avstrijskimi Slovani. Ti večni slovanski sovražniki, ki so slovanskim narodom krvava šiba, potlačili so v zadnjih letih slovansko prebivalstvo onstran Litave ter ga okovali v madjarske spona, a to jim ni dosti; zdaj si prizadevajo Poljake odtrgati od Čehov ter jih pridružiti nemško-madjarskej hegemoniji. Odpotovalo je v ta namen okoli 200 madjarskih odličnjakov na krakovsko razstavo, da tam delajo v ta namen. Ob enakem času je priobčil prvi časnik madjarskih judov „Pester Lloyd“, članek, v katerem vabi Poljake, naj zapusté Čehi ter se združijo z Madjari i Nemci. Na ta članek odgovarjajo vsi politički poljski časniki in vsi so vsaj o tem edini, da zveze s Čehi ne zamenjajo s zvezo z Nemci ali Madjari ter svetujejo Madjarom, naj ne podučujejo Poljakov, kaka politika njim ugaja, ker oni to uže sami vedó.

Iz Kotorja se poroča, da sta 2. t. m. zjutraj edinburški vojvoda in vojvodinja odpotovala na Cetinje.

Vnanje dežele.

Bolgarsko prašanje menda uže zmruže, če tudi še ni nastopila zima. Zadnja nota turške vlade na rusko neki priporoča, naj se pošljeta turški in ruski deželni namestnik v Bolgarijo; ta dva naj bi deželo vladala tri mesece ter sklicala novo sobranje za kneževu volitev. Turška vlada je neki odgovor na to noto uže dobila, a ni še znano, kaj je odgovorila Rusija.

Iz Sredca se poroča, da se bolgarska vlada izvršitvi zadnjih turških predlogov, če treba tudi z orožjem v roki uprè. Sicer pa se bolgarska vlada nadeja, da se bodo dogovori še vso zimo ulekli in spomladi pa utegne nastopiti druga kriza, katera oči evropskih vlad od Bolgarije odvrne.

Ruska vlada hoče na vsak način doseči enakotežje v državnem gospodarstvu. Finančni minister Višnjegradski se s to stvarjo ozbiljno peča. Državni troški se imajo znižati v mnogih strokah, na tobak in žganje pa davek povišati, tudi carina se ima povišati pri mnogih tarifnih

postavkih. — Ruska vlada izdeljuje tudi nov pravilnik za sprejemanje tujcev, posebno Nemcev v rusko državljansko zvezo. Po tem pravilniku bodo tudi otroci v rusko državljanstvo sprejetih tujcev ruski državljani.

Italijanski minister zunanjih zadev Crispi je precej po odhodu našega ministra zunanjih zadev obiskal Bismarka. Ni dvombe, da ima obojni obisk političen pomen, najbrže gre za neko zvezo Nemčije, Avstrije in Italije v gotovih slučajih. Italija, kakor znano, mrzi na Francosko; to pa je voda na Bismarkov mlin; Avstrija in Rusija pa se zaradi vshodnjega prašanja ne moreti zjediniti; tudi to je Bismarku prav, ker v potrebi lahko potegne eno ali drugo državo na svojo stran, da jej izpije kri, potem jo pa od sebe vrže. — Časnik „Observateur Français“, ki je z Vatikanom v zvezi, pa poroča, da je Bismark Vatikanu in italijanskej vladi podal predloge, kateri se k malu rešijo in so velike pomembe; iz tega vzroka je Crispi šel k Bismarku. — Nam se to ne zdi verjetno.

„Temps“ meni, da Crispi pri shodu z Bismarkom ne spravi na površje le papeževega prašanja, temuč tudi razvoj italijanskega vpliva ob srednjem morji. Crispi neki za podporo Nemčije zahteva, da ga tudi Nemčija podpira pri namerah na Egipt, Tripolitsansko in Albanijo. „Temps“ meni, da po shodu Bismarka in Crispija in po vrnitvi carja v Petersburg nastanejo ozbiljne dogodbe.

Mej francosko in nemško vlado je poravnana Schnäbeleva zadeva; bil je obsojen v 14 dnevni zapor, a nemški cesar ga je na njegovo prošnjo pomilostil. Tudi druga zadeva, gledé ranjenja negega francoskega častnika in usmrtenja njegovega lovskega gonjača, bliža se poravnavi, ker je nemška vlada pripravljena dati zadoščenje. Iz teh neprilik tedaj ne bode ognja, a če se bodo tako pogosto ponavljale, lahko vzbude vihar.

V Londonu so 28. septembra izvolili novega župana. Izvoljen je bil Aldermann de Keyser. Spomina vredno je to, da je prvi katoliški župan, kar so Angleži odpadli od katoliške vere.

DOPISI.

Trst 2. okt. [Izv. dop.] (Skrajna dobrotljivost naših mestnih očakov.) V nedoslednostih in sleparijah, ki so se godile v dobi zadnjih dveh let v našej mestnej kolibi, čivkajo uže vrabci na strehah, ni nam treba mlatiti še enkrat uže tolikokrat premlačene, prazne slame.

A nekaj drugega je, kar se je pripetilo pred nekaj dnevi v našej mestnej diktaturi in česar ne smemo nikakor zamolčati, kajti dokazali bi z svojim molčanjem, da se popolnoma strinamo ali še celo odobravamo najnovejši čin naših vrlih mestnih očakov.

V zadnjem tajnej seji 29. septembra so dokazali ti svojo blagodušnost, radodarnost, dobrotljivost in usmiljenost — ob jednem pa — izgledno varčnost in gospodarstvo(!?) da so sklenoli dati 1300 gl. tisoč tri sto gld. kot nagrado materi tistega zloglasnega Miglorini-ja, ki je bil pred nekaj meseci še v službi pri našej mestnej diktaturi ter užival mastno plačo 1300 gld. za lenobo — pardon — za marljivost v agitaciji za „italijansko propagando“ in kateri se sedaj pokori za svoje sleparije v ječi.

Menim, da ni v Trstu in okolici človeka, kojega se ne bi polastila sveta jeza, začuvši ta najnovejši čin. Se li ne pravi to žep praznoti ubogim davkoplačevalcem, ki morajo krvavim potom služiti si vsakdanji kruh ter si morajo trgati sebi, največkrat pa svojim otročičem od ust kosček kruha, da ga nesó kot mestni davek nenasičenim požeruhom?!

Vse madeže, kolikor jih uže imajo te mestne pijavke, ložje si operejo, nego zadnjega, koji je pomočen z solzami ubozih davkoplačevalcev.

Človek, ki ima le iskrico vere še v svojem srcu, ne more kaj jednecega učiniti, a naši mestni očaki nima jo nobenega ozira več na moralni čut.

Prašamo naše mestne očake, je li naš krvavim potom prislužen denar, ki vam ga nosimo redno kot mestni davek v vašo nikdar polno blagajnico, v podporo takim ljudem kakor je Miglorini, ki bode, prišedši iz zapora, užival naše žulje, mej tem ko je toliko poštenih delavcev in družin brez zaslužka, brez vsakdanjega kruha? Ko bi vi bili takim poštenim ljudem usmiljeni in jim darovali 1300 gld., potem bi vas moral vsakdo hvaliti in čislati, nihče

ne bi se drzol vam tega očitati ali v zlo šteti, s takim činom bi pokazali vi najlepši izgled blagodušnosti.

Če ste pa hoteli skazati se vsejedno radodarnim in usmiljenim do Miglorinija, zakaj niste segnoli v svoj napolnjeni žep in darovali dotične svote, nihče ne bi bil vam očit, marveč še hvalili bi vas celo vaši — privrženci „rudečkarji“.

Ako pride kak pošten delavec, domačinec prosit vas le zaslužka, ne podpore, izpodite ga kot kacega pritepenca in potepuha, nasprotno pa odprete na stečaj duri ter podelite podporo iz mestne blagajnice in službo ob jednem kakemu pritepenecu iz „blazenega kraljestva“!

Je li to doslednost in pravicoljubje? Znamenito je pa, da vas obsojajo ostro celo vaši — privrženci „rudečkarji“ po svojih italijanskih listih, vidi se, da vas zapušča celo vaša armada, da se odpirajo oči celo vašim klečeplazcem, ki so ogrinali vedno do sedaj vsa vaša krivična dejanja s temnim plaščem in spirali vaše umazano perilo.

Temni, pogubonosni oblaki se zbirajo nad vami, nad mestno kolibo, bliska se in grmi, če tudi še le v daljavi, neznosna tišina vlada in vsa znamenja kažejo, da se vam bliža osodopolna nevihta, ki preti vas pregnati se smolnatih sedežev mestne kolibe.

Meščanom se odpirajo polagoma oči, jamejo treznejše presojevati vaša dejanja, in vidite gotovo uže sami, da vam uže piše nevidna roka na steno mestne dvorane osodopolne besede: „Mene, Thekel, Phares“.

Več davkoplačevalcev.

Iz sežanskega okraja 3. oktobra. [Izv. dopis.] Ako se voziš iz Sežane v Tomaj in dalje, opaziš, da je cesta, ki je bila šele pred nekoliko leti jako slaba ter za prevažanje težkega blaga nesposobna, zdaj na več mestih razširjena in zboljšana. Za to važno nam delo dolgujemo največ zahvalo slavnemu cestnemu odboru sežanskemu, kateri je z svojim modrim ravnanjem ljudstvu mnogo koristil in brez katerega pomoči nam ne bi bilo mogoče ničesar storiti.

Na nekaterih mestih pa, kakor n. pr. v Križu, treba cesto še popraviti, ako se hočemo obvarovati nevarnosti, ki na njej prete. Nedavno je zavezil po noči nek voznik iz Trsta zaradi prevelikega ključa na nek ozek klanec, s katerega se je le z veliko težavo rešil.

Takih slučajev, združenih z veliko nevarnostjo, pripeti se tukaj žali Bože premnogo in to vse radi onega ključa.

Ker je pa v tej vasi snet, katera zavira vse, kar bi bilo v blagost ljudstvu, prosimo slavni čestni odbor, da cesto v Križu v kratkem času predela tako, kakor najbolje kaže, brez ozira na vaško trmo.

Iz Belaka 2. oktobra. [Izvirni dopis.] (Moralni marazem na Koroškem in novi g. knezoškof.) Uže dolgo let opazujem tukajšno življenje in moralno stanje koroškega ljudstva, in reči moram: na Koroškem je res žalostno, ne samo v narodnem, tudi v nravnem oziru. Liberalizem je vzel ljudem vso vero, ne samo gospodi, temuč tudi prostemu ljudstvu. Ako prideš v krčmo, ne slišiš drugega, ko nesramno kvantanje. Divjih zakonov bo kmalo več, ko pravih, in nihče se nad njimi ne spotika. Še pri čisto mladih ljudeh boš zastojš iskal nedolžnih src. Deklice se popačijo uže, komaj da šolsko dolžnost dovršijo. Iz nečistosti pa pride nevera. Zato hlastno prebirajo liberalne časnike, kateri jih uče zabavljati duhovnikom, svojo vest pa tolažijo s tem, da ni večnega življenja in da so si vero le duhovniki izmislili. Tako drvi ubogo, zapeljano ljudstvo v časno in večno nesrečo: „Sodba pa je ta, ker je luč prišla na svet, pa so ljudje bolj ljubili temo, kakor luč. Vsakteri namreč, ki hudo dela, ne pride k luči, da njegova dela niso svarjena.“ Z vero je zginola tudi pravičnost in krščanska ljubezen, na njeno mesto pa stopila gola, ostudna sebičnost. Vedno bolj gine tista usmiljena dobrosrčnost, ki je bila nekaj Korošcem kakor prirojena. Saj pa tudi ni drugače mogoče; vsaka roža usahne, ako se jej ne priliva: v cerkev ne hodijo, da bi slušali nauke o bratovski ljubezni, v življenji med svetom pa slišijo le materialistične nauke: „Skrbi za se, da boš dobro jedel in pil, na unem svetu nemaš nič pričakovati, če na tem svetu ne dobiš plačila za dobra dela, na onem svetu gotovo ne.“ Z lastnimi očmi opazujem, kaj je naravna posledica teh naukov novodobnih modrijanov: Izmed vseh zapovedi spolnujejo le ednajsto, ki se glasi: „Ne pusti se vjeti“.

Sicer pa vlada egoizem ali sebičnost. Kar potrebuješ za obleko, za jed in pijačo, povsodi popačeno in ponarejeno blago; revno ljudstvo je goljufano, naj se gane, kamor hoče. Se liberalni kmetje pridružili so se sleparjem in vlivaju vodo med mleko, ki ga v mesto nosijo. Zelo moraš biti premeten in oprezen, da te ne udarijo po ušesih! Taka je zdaj koroška „gemüthlichkeit.“ Sebičnost jih žene, da še nedelje ne poznajo. Pogosto vidiš ob nedeljah po polji delati. To pa jim ne prinese blagoslova in bogastva: zbolijo kak človek v hiši, ali pogine kaka žival, da jim vse trpenje nič ne pomaga. To jih pa ne zmodruje; na Boga se nočejo spomniti, ampak pravijo „je pač nesreča!“ Pri obrtnikih je pa uže navada, da ob nedeljah dopoldne delajo, menda namesto maše; popoldne pa hodijo v krčmo in pijejo včasih do torka. Kje je potem dobiček od nedeljskega dela? Silno slab vpliv ima to brezbožno življenje na sosedne Slovence. Nemec je bolj lesen, in če prav nič ne veruje, ima vendar pri vsakej reči neko mero; če pije, ima uže svoje navadno število vrčkov; če gre na veselico, uže naprej preračuni, koliko sme izdati; včasih še kaj dobrega stori, ne zavoli vere, ampak ker se mu tako prav zdi. Če pa Slovenec vero zgubi in se teh naukov nalez, podoben je bolj zlodeju, nego človeku, ker gre do zadnjih posledic krive vere. Ako je nečistnik, nobene reči ga ne bo sram; ako je nezmernej, popival po cele noči, dokler se telesno ali gospodarsko ne ugonobi. Ako je lakomnik, sedaj bo (verskega strahu in vesti oproščen po krivih naukih) premišjeval noč in dan, kako bi ljudi sleparil, da bi več denarja nagrabil; laž, hinavščina, opravljanje, obrekovanje, zvižanje, spletke, sploh vsi pomočki mu dobro dojdejo, da doseže svoj namen; če koga očitno goljufa, še hvale se, kako imo dobro glavico in kako si zna pomagati v teh hudih časih; če dobi neskušence v roke, sleče ga do zadnjega solda in ga potem pri vratih ven pahne. Kdor misli, da pretiravam, še ni bil na Koroškem. Ne pišem namreč iz domišljije, ampak takih eksemplarov, kakor jih tu opisujem, sam več, ne le enega poznam. Proti temu moralnemu marazmu tudi duhovščina od zdaj ni dosti storila.

Rajni škof Peter Funder je liberalce najrajši pri miru puščal, da so počeli, kar so hoteli; zato pa tudi posamični duhovniki niso imeli poguma, ustaviti se brezbožnosti.

Zato mora vsacega pravičnega človeka le veseliti, da je sedanjí gosp. knezoškof Jožef Kahn bolj srčen in bolj goreč. On hoče poklicati oo. jezuvite v deželo, da bi odgojevali duhovni narastaj, zraven pa morda tudi krščansko življenje bolj obudili po deželi. Tega pa se naši liberalci boje, kakor hudoba križa. Po tukajšnjih liberalnih lističih je tak krik proti jezuvitom, kakor bi se moral svet podreti, če ti pridejo. Slišim, da so nekateri pobalini na škofijsko palačo prilepili liste s tem le surovim napisom:

„Peter Funder, steh' auf und regier! Josef Kahn, leg' dich nieder und krepier!“

Kaj ne da, nemška omika poganja lepe cvetke?! In Kahn je vendar koroški Nemec! Če uže z lastnim rojakom tako delajo, potem se ni čuditi surovemu sovražtvu, ki ga gojijo do nas Slovencev! Quousque tandem!

Domače vesti.

Cesarjev god praznoval se je v Trstu z slovesno sv. mašo, z „Tedeum“, koje je daroval večeraj ob 10. uri v stolnej cerkvi pred škof g. dr. Glavina. Božje službe so se udeležili vsi vojaški in civilni dostojanstveniki, mnogo častnikov in uradnikov ter brezštevilno občinstva. Ladije in javna poslopja so bila okrašena s zastavami.

† **Marko Vojvodić**. Kapetan-nadzornik pri Lloydovej upravi, g. Vojvodić je umrl v soboto po noči. Pred nekoliko dnevi je prišel slavni profesor dr. Billroth iz Beča ter izvršil jako nevarno operacijo. Bolnik je žalibog ni preстал. Pokojnega so visoko čislali vsi, koji so prišli z njim v dotiko, radi njegovega pravicojubilja in ravnodušnosti. — Bil je odlikovan z redom Franja Josipa I. in z turškim redom Medjidje.

† **Alojzija Dolenc**. V soboto je umrla na Orehku po dolgej bolezní gospa Alojzija Dolenc v 84. letu svoje starosti. Rajnika je bila jako priljubljena radi svoje dobrote in ljubeznjivosti. Lahka jej zemlja!

Imenovanja. Trgovinski minister je imenoval za prihodnje triletje članovom sveta ravnateljstva državnih železnic te-le gg.: Josip pl. Burgstaller-Bidischini,

državni poslanec; Tomaž Schadeloock in Henrik Pollitzer, sovetnika trg. zbornice, vsi v Trstu in Evgen baron Ritter-Zahony, predsednik trg. zbornice v Gorici; namestnikom pa gg. Srečko Oton Alexander in Henrik Giberti sovetnika trg. zbornice v Trstu in Mihalj Trevisan, župan v Trziču.

Vojni minister zaukazal je vsem železnicam, da se morajo preskrbeti s prenosnimi napravami za električno razsvetljavo kolodvorov, da bo mogoče tudi ponoči večje vojne čete odpeljavati. Prvi tak poskus bo 11. oktobra na Dunajskem severno-zapadnem kolodvoru. Naprava za električno razsvetljavo se mora v dvanajstih urah dovršiti.

Mestni zbor bo imel jutri zvečer svojo XIX. sejo. Na dnevnem redu so te le točke: Poročilo delegacije o izkušnjah z električno razsvetljavo; volitev enega člana v komisijo za vodovod in enega v šolski odbor; volitev enega mestnega svetovalca.

Trgovinska šola se začne letos 15. t. m. Predsedništvo osnovalnega odbora je prevzel po umršem baronu Currò g. baron Josip Morpurgo.

Nadzorniki delalskega podp. društva pozivajo se, da pridejo gotovo k seji v četrtek 6. t. m. ob 8. uri zvečer.

Društvo „Austria“ je slavilo sinoč god Nj. Veličanstva cesarja in odprtje novih svojih prostorov na „Monte verde“ na jako sijajen način. Prvi del slavnosti je bil vojaški koncert, pri katerem je svirala godba pešpolka št. 61., koja je prišla navlašč v to svrhu iz Pulja. Društvo so počastili z svojim obiskom gg. deželni namestnik baron Depretis, poveljnik mornarice baron Wipplinger, mestni zapovednik fmlt. baron Kober in mnogo višjih častnikov ter ostali v dvorani čez eno uro. Drugi del je bil jako živahen ples, koji je trajal do pozno čez polnoči. Zbralo se je k tej lepeji zabavi blizo 300 oseb iz boljnjih krogov tržaških.

Zopet „Pro Patria“. Italijanski „liberalni“ listi se jako hvalijo o sijajnem uspehu veselice „Pro Patrie“ v Gradiški. To je povod, da pozivajo tržaški italijanski listi vse „liberalne domoljube“, naj se zedinijo ter priredijo enako, še bolj veličastno veselico v Trstu na korist temu „jako koristnemu društvu“. Tedaj, Slovenci, čuvajte se neprijateljev!

Pred porotnike pride v teku sedajnega zasedanja tudi Albert Gustinčič radi umora; dalje 10. t. m. Josip Tomiči radi posiljenja in 12. t. m. Jakob Jaksetich radi zlorabe službene oblasti in proneverjenja.

Porotne sodbe. Franjo Pappa, gostilničar iz Požuna je bil obsojen radi hudočelstva tatvine na 5letno ječo. — Matej Bernetič iz Marežice je dobil radi ubojstva 7letno težko ječo.

Henrik Levi, sin poznatega zdravnika, koji je zlił skoraj pred enim letom dr. Ciatto vitriola v obraz, je bil obsojen na 7 dni zapora. Branitelj je uložil priziv. — Mislimo, da bo malo pomagalo!

Podaljšanje pogodbe z avst.-ogersk. Lloydom. „Presse“ poroča, da vabi ministerstvo zunanjih zadev avstrijsko in ogersko vlado, da pošljete svoje zastopnike k seji, koja bo dne 10. t. m. v poslopju ministerstva zunanjih zadev pod predsedništvom pl. Szögyeny. Svrha seje je določitev temelja za razpravo z Lloydom. Bržkone začno se potem takoj obravnave z Lloydovo upravo.

Tržaške novosti.

Ponarejalca denarja so zasačili v pondeljek. Čuvaj blizo kolodvora južne železnice je namreč opazil, da je nek človek prav pred odhodom vlaka nekaj na progo položil. Čuvaj ga je takoj zgrabil ter ga odvel pred komisarja. Tam se je izkazalo, da je stavil na progo komad ital. denarja od 50 cent. zavil v tanko mehko železo v to svrhu, da bi vlak vsled silne svoje teže denar v železo odtisnil in bi mož potem v ta kalup denar vlival. Odpeljali so ga takoj na policijo, koja je poizvedela, da se zove mož Alojzij Sammartin, rodom iz Vicence, star 31 let. V njegovem stanovanju so našli priprave za vlivanje in dokaj svinca.

Nesreče. V pondeljek predpoldne je zajemal 73 letni posestnik Martin Kalza vodo iz vodnjaka pri hiši št. 125 na Greti. Starček je zgubil ravnotežje in padel v vodnjak. Akopprav so domačini nesrečni slučaj opazili ter hiteli urno na pomoč, je revež mej tem vendar uže utonil. — Enak žalosten slučaj se je dogodil večeraj na Greti v hiši št. 91. 18-letna dekla Antonija Krevatin iz Opčine je namreč prala pri trogu na dvorišču. Tudi ona je padla v trog in nikakor se ni mogla iz vode dvigniti. Otroci, koji so blizo troga igrali, opazili so ne-

srečnega dekleta v borbi z smrtjo ter bežali urno v hišo pomoči klicat. Ali žalibog, ko so prihтели domačini, bilo je ubogo dekletu uže mrtvo.

Tombola v Bujah bode v nedeljo 9. t. m. ob 4. popoldne na korist domačim siromakom.

Umetnijska razstava v Gorici se vsled raznih zaprek 1. t. m. ni odprla. Za sedaj je obrok za prijave podaljšán do 10. t. m.

Gostilna pri ogerski kroni v Gorici se je v prošlem poletju povečala in oplešala, tako da se ista sedaj šteje med prve v Gorici. Posebno za prenočišče je sedaj po prav nizkej ceni veliko čednih sob na razpolaganje. Kar se tiče jedil, pijače in postrežbe, bila je ta gostilna vedno na dobrem glasu, in mora z njo vsak gost zadovoljen biti.

„Srienski Hrvat“, političen list, koji je izhajal 7 let v Vukovaru, je zaspal. Ta časopis je vedno zastopal opozicijo, ali pred letošnjimi volitvami se je urednik kar čez noč začel vladi hliniti, radi česar so ga naročniki popustili.

Volkovi pokazali so se v Beli na Koroškem, kamor so se zverli menda iz Solčavskih planin priklatile. Delajo veliko škodo ne le med drobnico, temveč tudi med srnami in drugo divjačino, katere temveč uničijo, čem bližje je zima.

Glasouk didaktofon.

(Konec.)

Da ve še učencev, koliko časa (kako dolgo, koliko udarcev) je treba svirati ali peti celo noto, polovico, četrtno itd., da ve, kaj pomenja točka za noto (kar se pa lahko kmalu nauči, ker stvar ni težavna), — da se mu še pove, da križ zvišuje noto za pol glasu in da treba pritisniti mesto spodnje tipke desno zgornjo črno, ali pa njeno prvo sosedo na desno, — in da se znižuje noto za pol glasu, ter da treba pritisniti mesto spodnje, levo zgornjo črno ali pa prvo sosedo na levo — potem je učencu lahko svirati vsako jednoglasno pesen, bodi postavljena v vijolinskem ali basovem ključu. Kdor pa zna toliko svirati (jednoglasno pesen, kar je za pevca dovolj) ako ima le sluh za petje, postane lahko v prav kratkem času dober pevec. — V skušnji se je pokazalo, da so se popolnoma priprosti kmečki fantje v petih dnevih s pomočjo jednega didaktofona toliko naučili, da so si pesni po glaskah na didaktofonu sami svirali in se jih tudi peti naučili. Najtežje delo (premučno ubijanje glasov v glavo in uho) je odpadlo in pevovodji ni bilo treba na drugega paziti, ko na skupni takt in izraz petja. Koliko truda, koliko časa prihranjenega! Leta in leta pojejo pevci, a kaj tacega ne morejo storiti, kar so zgoraj imenovani naredili v jednem tednu.

Poleg tega, da se na didaktofonu tako hitro nauči sviranja in petja, ima inštrument še to dobro stran, da se more vsak komad svirati v c dur-u, najlažji intonaciji (brez križev, brez bejev). Se ve da, ako ni skladba pisana v c, treba jo je v ta glas preložiti, kar pa je prav lahko delo. Da se pa v c preložena skladba glasi v prvotnej, pravej intonaciji, premakne se cela klavijatura ob spredaj nastavljenjej lestvici dvanajsterih intonacij pred znak zahtevane intonacije. V sled premikanja klavijature more se tudi vsaka skladba v jedni intonaciji (na pr. v c) svirati v vseh 12 intonacijah. Naj pojasnim to se sledečo primerom: Tipka c nam daje v c glasu — glas c. Ako pomaknemo klavijaturo za pol glasu proti desni, nam da zgoraj imenovana tipka c — glas cis. Držimo sicer tipko c, a ker smo pomaknili klavijaturo za pol glasu navzgor, slišimo pod tipko c — glas cis. Ako pomaknemo klavijaturo še za pol glasu dalje, zleze tipka c na glas d, in čeravno držimo c, slišimo vendar d. Še pol glasu na desno, slišimo pod tipko c, glas es itd. Kakor se tedaj razvidi, more se na didaktofonu vsak komad svirati ob samem premikanji klavijature višji ali nižji, kakor se komu poljubi, ali kakor se mu pripravnejše zdi.

Očividno je tedaj, da ni treba pri didaktofonu onih dolgočasnih vaj in pojmov teorije, pri kojih pevec že v začetku največ veselja in poguma zgube, ampak tu se začne koj s prakso, tu se koj svira, koj poje. Poznavanje glask in tipk po imenu pride po vaji na inštrumentu samo od sebe, kajti vsaka vrsta (tipka) na didaktofonu nosi svoje ime. Kdor zna rabiti didaktofon, ta si kmalu pomaga tudi na harmoniji in glasoviru.

Kaj me je pa napotilo k didaktofonu ali glasouku?

Spoznavši prevelike zapreke ter dolgo in težavno pot pri poučevanju petja, iskal

sem najkrajše, najlažje in najgotovejše poti za pouk v petji ter tako sestavil opisani jednostavni aparat didaktofon.

Da se pa z inštrumentom kolikor mogoče doseže zaželjeni cilj, t. j. da lahko vsakdo v najkrajšem času (s pomočjo male knjižice — navoda) v par dnevih svira in poje, in da se s tem petje in glasba mej narodom razširi, — sestavil sem sedaj po mnogih poskusih didaktofon po nezaslišano nizkej ceni tako, da si ga društva, a tudi posamezniki, lahko naroče.

Ni mi do gmotnega dobička, na sreci mi je napredek ljudstva našega, zato sem jel izdelovati inštrumente po tej-le ceni: Didaktofon, v podobi šatulja (denc se ga na mizo) trajnega dela, 3 oktave, (kar za petje popolnoma zadostuje) stane 25 gld.; — v podobi harmonija 3 oktave 35 gl.; — ravno tak na 4 oktave 48 gl. K vsakemu inštrumentu se doda navod in šola, kako rabiti didaktofon. — Ta svota za takov inštrument je gotovo zelo nizka ter upam, da si bodo prijatelji glasbe in naši pevski zbori omislili sredstvo, s katerim jim bode lahko napredovati v krasnej glasbi ter si tako vedriti duh, blažiti srce ter delovati za prosep narodne omike in prosvete.

Naročila, koja izvršujem tako hitro, kolikor zmorejo delavske moči, vsprejemam v Skrbini, pošta Komen na Primorskem.

Vsem odličnim štovanjem

Alojzij Luznik.
učitelj.

IZKAZ

doneskov za Dolencov spomenik.

Nadalje so poslali ti-le gg.:

Stefan Prelec Trst	gl. 2.—
Luka Hrovatin Trst	—,50
Josip Pahar Trst	—,20
Nikolaj Križaj Prem	1.—
Blaž Baša Trst	1.—
A. Serežin Trst	—,10
Marija Devetak Trst	—,10
Josip Spicnagel Trst	—,20
Josip Čebokin Trst	—,20
Ant. Babič Trst	—,20
Franjo Barič Trst	—,10
Josip Baša Trst	—,20
Miha Hervatin Trst	—,20
Alojzija Ivaz Trst	—,20
Ante Belavita Trst	—,60
Janez Besednjak Trst	—,20
Elena Čebobin Trst	—,08
Janez Gerk Trst	—,20
Josip Brežec Trst	—,10
Janez Perčič Trst	—,10
Jakop Skamperle Trst	1.—
Miha Zorman Trst	—,20
Mate Krešovič Trst	—,20
Nabrano pri prijateljskem večeru v Slovenskej Čitalnici Trst	6.—
Po zadnjem izkazu	946,28

Skupaj . . . . . gl. 961,16

Za prijete darove srčno se zahvaljuje in priporoča za nadaljne doneske.

V Trstu 5. oktobra 1887.

A. Truden, blagajnik.

Bratje Sokoli!

Podpisani odbor vabi vse brate Sokole na shod, ki bode jutri t. j. 6. t. m. ob 9 uri zvečer v društvenej telovadnici. Ker je na dnevnem redu za naše društvo **velevažno prašanje**, nadeja se podpisani odbor, da bode udeležba društvenikov mnogobrojna! Komur je blagor društva mar, pride izvestno!

Na svidenje v četrtek v telovadnici.

V Trstu dne 5. okt. 1887.

Na zdravje!

ODBOR.

Listnica uredništva.

Gosp. Avgust F. Štanjel. — Hvala lepa za rokopol! Priporočamo se nadalje. Srčen pozdrav!

Poslano. *)

Gospod **Franjo Bizjak** iz S. žane me je grdo napadel v listih „Edinost“ in „Soča“, da sem ga obrekel, da je pr. dajal meso krave, ki je bila crknila.

To ni resnica, ampak resnica je, da sem svoje soprogi prepovedal, da bi nekaj časa hodila v njegovo mesnico.

Njegov mesarski hlapec je prinesel domu v vreči loj crkne krave, in to se meni gujusi. Na strune, katere s. proti meni z. več časa tako napete bodem jaz godel, in jih drugem l jem mazal.

Podpisancemu se zdi, da s. mesarsko delo s konj derskim ali šintarskim ne vjema popolnoma, ker mesarski pomočnik ima samo s zdravim in čistim mesom opraviti

Ivan Goljevčič.

*) Za stvari pod tem naslovom je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu postava velevala.

Pekarija i tovarnica

sladkarij, osladjenega sadja i konzerv, tort, krogant, finega peciva i biškotov; 6-6 tudi veliko skladišče

vin i likerov

domaćih i ptujih

udove Josipa Samokez.

Tudi se izvršujejo vsakovrstne naročbe pri ženitovanjih i pri krstnih pojedinah.

TRST

ulica Dogana

Priporoča se slavnemu občinstvu Karolina udova Samokez.

SREBRNICO

ozdravlja po najnovejšem načinu profesorja Wilkensonu popolnoma in stalno.

Prospekt zastoj.

Karol Kreikenbaum

16 Braunschweig. 33-52

Varovati se je ponarejenja.

Brázay-a francosko žganje je izvrstno sredstvo proti glavobolu, migreni, boleznim v vseh, na očeh in zobeh, proti ranam, tiganju, nahu, izpahom in madžem na koži in pegam; tudi je jako dobro kot voda za izpiranje ust in ohranjenje zobov, posebno pa se priporoča za umivanje glave, okrepčanje rasti las, in odstranjenje grinte. Cena z popisom porabe: mala steklenica 40 nč., velika 80 nč. 1-12 Pristen v Trstu v lekarni Ivana Cillia.

Steklenice imajo vlitto tvrdko Brázaya.

Podpisana vsoja se naznaniti da je odprla v ulici ai Navali št. 14 pod vodstvom zdravnikov gg. dr. Brettauer, D'Osma, Escher in prof. Welponer zavod za sprejem bolnikov. Isti leži v jako prijetnem in zdravem kraju ter je dobro preskrbljen z vsim potrebnim. Imenuje se

„Vila Mahorsič“

in zasluži, da se s tim vsakemu toplo priporoči.

Pripravljena naznaniti v vsakem slučaju natančne pobilnosti

bilježi z visokim spoštovanjem

3-5) Ana Mahorsič.

Tako delujoče.

Uspeh zjamčen.

Neizogibljivo!

Svak dobije iznos natrag, kod koga bi moj sigurno djelujući

ROBORANTIUM

(sadržava za bradorast)

bezuspješan ostao. Isto tako sigurno djeluje protiv ćelarnosti, ispadanju kose, peruti i osedenju. Uspjeh višputnim trenjem zjamčen. Originalne boce po 1. for. 50 nč. i boce za probu po 1 for šalje 50-12

J. Grolich u Brnu.

U Trstu samo kod A. Praxmarer, P. Prendini; v Ljubljani Edv. Mahr-u; v Gorici lekar C. Cris offoletti, B. Pontoni lekar, A. Hermann-k drogar; v Reki lekar J. Gmeiner; v Celji Ed. Pellé; v Mariboru J. Martinz; v Gradolu Kasp. Roth, Murplatz 1.

Tamo se mož takodjer dobiti Eau de Hebe, iztočno sredstvo ljepote, koje uzdrži sviežost i bistoću puti. Ciena 85 novčića. — Ni stebarija!

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekollko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrudovratnije želodčne bolesi. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črvevanim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. 6-12

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljatev pa edino v lekarnici Cristofoletti v Gorici, v Trstu v lekarni E. Zanetti i G. B. Rois, G. B. Faraboschi in M. Ravasini. Ena steklenica stane 30 novcev. Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

J. SIRK

Androna Gusion št. 2 v Trstu priporoča veliko zalogo sadja vsake vrste najboljših plemen na drobno in debelo. — Prevzame vsako pošiljatev na deželo, katera se izvrši točno in solidno. 100-72

Ustanovljeno 1747.

C. kr. dvorni zvonar

Albert Samassa

fabrikant strojev i gasilnega orodja v Ljubljani.

Ubrani zvonovi z upravo. Vse vrste gasilnice, izvrstne sestave za občine, za gasilna društva v mestih in na kmetih. Hidrofori, vojovi za vodo, izvrstne škropilnice, kakor drugo orodje in pripomočki zoper požare. 12-10

Cerkvene svečnice in druge priprave iz bronza. — Sesalke in orodje za vodovode.

Sesalke za vodnjake, za vinske i pivne sode in kadi, za drozganje, gnojnice, podzemeljske namene, ročna in strojna dela. Dalje: kovinsko blago, cevi iz litoga i kovanege železa s pritekline, mehovi iz konopnine in gumija itd. po najnižjih cenah. Občine in gasilna društva plačujejo lahko na obroke. 20 svetinj.

Riunione Adriatica di Sicurtà

v Trstu

Zavaruje proti požarom. provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883
Glavnica društva gld. 3.300.000 —
Rezervni fond od dobičkov . 536.622-02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje 150.000 —
Rezervni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov 161.500 —
Premijna rezerva vseh oddelkov . 7.342.780-86
Rezerva za škode . 267.601 —

V portfelju:
Premije, ki se imajo potirjati v prihodnjih letih . 10.954.118-57
Skupni znesek v h škod plačanih od l. 1883 do 1883 gld. 114.949.847-01
Urad ravnateljstva 19-25
Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši).

Ceno, solidno!! Jako nizke cene!!!

(4-10) Ceneje kakor povsod je na prodaj 1000če.

odrezkov sukna v skladišče za sukno in volneno blago in EKSPORTNEJ TVRDKI Gustav Kraus, Jägerdorf, Österreichisch.-Schlesien

Na mnogostransko zahtevanje p. n. naročnikov pošiljamo tudi kakor volnene posebnosti tukajšne pletene proizvode kakor: nogovice, čerape, jopice, itd., vse jako fino in dobro izdelano in po ceni. Ceniki franko in zastoj. — Pošilja se proti povzetju ali pa za gotov denar.

Assicurazioni generali.

v Trstu

(duštvo, ustanovljeno leta 1831)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje stekla — zavarovanje proti toči — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in rezerva dne 31. decembra 1884. f. 31,490.875-83
Premije za poterjati v naslednjih letih f. 21,006.611-33
Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1884. f. 83,174.457-98
Plačana povračila:
a) v letu 1884 f. 8,637.596-13
b) od začetka društva do 31. decembra 1884. f. 178,423.333-51

Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa nataničnejša pojasnila se dobé v Trstu u uradu društva: Via della Stazione v lastnej pa lači. 36-36

Ljubljanski Zvon.

Gld. 4.60.

Gld. 2.30. -- Gld. 1.15.

PRI JULIJ GRIMM-U

dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga solnčnikov za gospe, za jako nizke cene. — Solnčniki za gospe od 90 novč. naprej.

Mali dežniki za otroke od 25 novč. naprej. Zaloga dežnikov iz svile, satina, volne in bombaža. Sprejemajo se popravki za jako nizke cene. 12-104

Ni nič boljšega!

za ohrano i pospeševanje rasti las, kakor po Nj. c. kr. ap. Vel. cesarju Fran-Josipu I. avstrijskemu itd. po c. kr. posebnemu privilegiju odličena

rodbinska pomada

za jakost lasi, 30-29

koja, rabeč jo redno, na golih krajih goste lasé prouzroči; sivi in rudeči lasje postanejo temni; krepi kožo, kjer rastejo lasje; odstrani grinto v malo dneih; je proti izpadanju las; podeli lasem naravno svitlost; jih kodri in ne osivijo do visoke starosti. Velika posoda z napoto porabe v več jeziki stane z pošto f. 1.50 a. vr. Glavna zaloga e n gros z prodajo na malo je pri

A. J. FIALA,

vlastnik c. kr. privilegija, Wien, IX, Nussdorferstrasse 59, kamor se ima poslati pisma.

Jako fina vonjava, elegantna oblika. Naročila iz pokrajini proti gotovem denarju ali poštnem povzetju.

Prodajalcem izdaten popust.

Prosimo, da se zahteva izrečno: Familien-Kraft-Pomade.

KLINIKA za spolne in želodčne bolesi, nastope okuženja i oslabenja možke slabosti, polucije, žegečo vodo, močenje postelje, puščanje krvi, zabiranje v. de. in za vse bol-zni mehurja, droba in živcev. Tudi pismeno po najnovejšem znanstvenem postopanju z neškodljivimi sredstvi. 30-62-104
C. Streetzel, specialni zdravnik Lindan am Bodensee

Teodor Slabanja

si ebrar v Gorici - Via Morrelli br. 17, se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenega orodja — namreč:

Monstrance, hustodilje, kelihe, ciborije, svetilnice, svečnice za oltarja, tabernakeljne i pred stacione, križe za altarje i bandera, relikvarije, monštrančice ali križe za svetinje, kantske table, kadičnice s kadičnim čolnicem, steklenice za darilno vino, stopec, ročnik iz kovine, krstne skleds in žlice, kotilice za blagoslovljeno vodo, kropilnice, posode

za sv. olje in popotnico, držala za sveče, sklepe pri pljuvijah po najnižji ceni. Tudi se pri njemu staro cerkveno orodje v ognju pozlati, posrebi, izčisti in popravi. Na blagovoljno vprašanje bode radovoljno odgovarjal in vsako blago dobro shranjeno in poštnine prost pošiljal. Staro, neuporabljivo orodje, mesing in kufer jemlje v račun. 11-24-23

FILIALE IN TRIESTE

dell' i. r. priv.

Stabilimento austr. di Credito per Commercio ed Industria.

Versamenti in contanti.

Banconote:

2 1/2% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
2% . . . . . 8 . . . . .
3 . . . . . 30 . . . . .

Napoleoni:

2 1/2% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
3 1/4% . . . . . 3 mesi
2 . . . . . 6 . . . . .

Banco Giro:

Banconote 2% sopra qualunque somma Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Fiume nonchè su Agram, Arad, Bolzano, Graz, Hermannstadt, Innsbruck, Klagenfurt, Lubiana, Salisburgo — franco spese.

Acquisti e Vendite

di valori, divise e incasso coupons' .% provvig.

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra o Parigi 1/2% provvig. per 3 mesi.

Valori 5 1/2% interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da convenirsi.

Depositi in Custodia.

Si accettano in custodia carte di valore, monete d'oro e d'argento, banconote e etc ecc. a condizioni da convenirsi
Trieste, Marzo 1886 30-48-40

Najboljši

papir za cigarete

8-36

je pristni

LE HOUBLON

francozki fabrikat Cawlejev in Henryev v Parizu. Svavi se pred ponarejenjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodarji, J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesor kemije na dunajskem vsučenišču, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote; in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvorine.

Pozor: Vsak naj pazi na naslednji podpis:

Cawley & Henry

PAC-SIMILE DE L'ÉTIQUETTE 17, rue Béranger, A PARIS

Na deželo se pošlje na zahtevo cenik se slikami prost poštnine.

Največa zaloga tovarne pohištva IGNACIJA KRON iz Dunaja,

povsod poznane zarad dobrega okusa, dobrote in nizkih cen nahaja se v TRSTU. Via del Teatro 1 (Tergesteo).

Lastnik društvo „Edinost“.

Izdatelj in odgovorni urednik Julij Mikota.

Tiskarna Dolenc v Trstu